SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1622

av Dan Hovskär (KD)

Stärk lärares kunskap för att tidigt upptäcka barn som lever med beroende i familjen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör ingå i examensmålen för lärarutbildningarna i högskoleförordningen att identifiera och agera när barn och unga lever med skadligt bruk eller beroende i familjen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skolverket och berörda lärosäten ett nationellt uppdrag att utveckla undervisning om tidig upptäckt, bemötande, anmälningsansvar och samverkan kring barn och unga som lever med skadligt bruk eller beroende i familjen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Barn som växer upp med skadligt bruk eller beroende i familjen berättar inte alltid själva om sin situation. Problemen finns i hemmet, och för samhället kan det därför vara svårt att upptäcka vilka barn som behöver stöd.

Skolan är däremot en verksamhet som regelbundet möter i princip alla barn under en stor del av deras uppväxt. Lärare får därmed en särskild möjlighet att över tid uppmärksamma förändringar i exempelvis närvaro, beteende, mående och skolresultat.

Det gör läraren till en viktig länk i samhällets förmåga att upptäcka barn som far illa. För att den möjligheten ska tas till vara behöver lärare ha kunskap om hur skadligt bruk och beroende i familjen kan påverka barn och unga, vilka signaler som kan finnas och hur man bör agera när oro uppstår.

Detta skulle göra att lärare lättare kan identifiera tecken på utsatthet, bemöta eleven på ett tryggt sätt och veta hur oro ska rapporteras och föras vidare till de funktioner som har ansvar att utreda och ge stöd. Detta är viktigt då det också tydliggör lärarens roll att inte vara ansvarig för att lösa problemet, utan att vidareförmedla information till rätt aktörer.

När kunskapen saknas finns en risk att signaler missas eller att en lärare ser att något inte står rätt till men är osäker på nästa steg. Grundläggande kompetens om beroendeproblematik, barns reaktioner och skolans ansvar kan därför bidra till att oro uppmärksammas tidigare och förs vidare.

Idag skiljer sig kunskapen på området mycket beroende på tidigare utbildning och plats i landet. Men förmågan att upptäcka utsatta barn bör inte bero på vilken lärarutbildning en person har gått eller på lokala fortbildningsinsatser. Kunskapen behöver finnas hos alla blivande lärare. Regeringen bör därför ändra examensmålen för lärarutbildningarna i högskoleförordningen.

Utbildningen bör ge blivande lärare kunskap om hur skadligt bruk och beroende hos föräldrar eller andra närstående kan påverka barn, hur signaler på utsatthet kan ta sig uttryck och hur läraren ska agera vid oro. Det bör också ingå kunskap om anmälningsansvar och om samverkan med elevhälsa, socialtjänst och andra relevanta stödverksamheter.

Förändrade examensmål behöver omsättas i konkret undervisning. Regeringen bör därför ge Skolverket och berörda lärosäten ett nationellt uppdrag och riktad finansiering för att utveckla utbildningsinnehåll om tidig upptäckt, bemötande, anmälningsansvar och samverkan.

Undervisningen bör ge blivande lärare praktisk beredskap för situationer de kan möta i yrket: att uppmärksamma återkommande signaler, ta emot en elevs berättelse, veta när oro behöver föras vidare och känna till vilka professioner och stödstrukturer som ska kopplas in.

Genom att stärka lärarnas kunskap kan fler barn som lever med skadligt bruk eller beroende i familjen upptäckas tidigare och få kontakt med rätt stöd. Det är en konkret förstärkning av samhällets förmåga att se barn vars utsatthet annars riskerar att förbli dold.

Dan Hovskär (KD)